

Vad är auktoritetstro?

Den tredje januari 1988 intervjuade Aftonbladet Dag Stålsjö med anledning av att vår förening utsett honom till Årets förvillare 1987. Reportern bad honom att kommentera att vi i motivering sagt att hans tv-program bidrar till att underbygga auktoritetstron. Han svarade:

"Det kan jag inte förstå. Jag försöker visa på alternativen och det måste väl vara motsatsen till auktoritetstro".

Ett av de tv-program som förlänade honom utmärkelsen handlade bl a om evighetsmaskiner. På reporterns fråga om det finns evighetsmaskiner svarade Stålsjö:

"Det vet inte jag. Jag har bara försökt att spegla en måhanda möjlig väg till alternativ energi. Jag har velat belysa vad som pågår utanför det vetenskapliga etablissemanget".

Dessa svar ger anledning att kommentera vad som menas med auktoritetstro.

Stålsjö tycks anse att auktoritetstro är detsamma som att tro på de etablerade auktoriteterna. Om man inte tror på vad de etablerade fysikerna säger om fysik, då är detta enligt Stålsjö "motsatsen till auktoritetstro".

Detta är en orimlig avsnörning av begreppet. När scientologerna blint tror på allt vad L Ron Hubbard skriver, utan att fråga efter argument, är detta enligt Stålsjö synsätt tydligen inte auktoritetstro, eftersom Hubbard inte tillhör etablissemanget.

Det enda rimliga är att se auktoritetstro inte som en fråga om vem man tror på utan om det sätt varpå man

förlitar sig på någon annan person. Det är auktoritetstro att så starkt förlita sig på någon viss person att man inte bryr sig om att beakta den kritik som andra kan rikta mot dennes uppfattningar – aldeles oavsett hur etablerad eller oetablerad den person är som man gör till egen auktoritet.

Det är angeläget att vi får en mer kritisk journalistik i vetenskapliga frågor. Företrädare för det s k vetenskapliga etablissemanget bör bli utsatta för kunniga och inträngande frågor på teman som "Hur kan du vara så saker på det?" "Men hur bemöter du den här kritiken?".

Med samma självklarhet ska denna kritiska journalistik också gälla andra personer som uttalar sig i vetenskapliga frågor.

Kritiskt tänkande är nämligen inte detsamma som att tänka annorlunda än etablissemanget, oavsett hur man sedan tänker. Kritiskt tänkande handlar om att sakligt pröva argumenten för och emot de olika ståndpunkter som finns i en fråga, och om att inte lämna någon ståndpunkt fredad för kritik.

Utän sådant kritiskt tänkande kan vetenskapen inte existera. Och inte heller journalistiken.

Föreningens utmärkelser rönt uppmärksamhet inte bara i Aftonbladet.

På vår sista sida har vi samlat några pressklipp.